

Poznań, 15 maja 2019 roku

Stanowisko GS1 Polska w sprawie wdrażanego systemu śledzenia wyrobów tytoniowych

20 maja 2019 roku wchodzi w życie **rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/574**, służące walce z **nielegalnym obrotem wyrobami tytoniowymi**. Opisuje ono wymagania stawiane systemowi do śledzenia wyrobów tytoniowych w handlu detalicznym. **Zmiany będą dotyczyły wszystkich uczestników łańcucha dostaw – producentów, dystrybutorów, a także operatorów logistycznych obsługujących branżę tytoniową.**

Zgodnie z rozporządzeniem, każde państwo członkowskie UE wyznacza **podmiot wydający identyfikatory**, niezależny od przedsiębiorstw przemysłu tytoniowego. Podmiot ten jest odpowiedzialny za przydzielanie unikalnych numerów, które identyfikują **jednostki konsumenckie**, a także opcjonalnie jednostki zbiorcze i jednostki logistyczne oraz urządzenia wykorzystywane w produkcji, wszystkich operatorów ekonomicznych w łańcuchu dostaw oraz ich lokalizacje. Przydzielone identyfikatory należy następnie zarejestrować w Rejestrze Krajowym prowadzonym przez ten podmiot oraz przekazać do repozytoriów systemu.

Pomimo że dzień wdrożenia rozporządzenia się zbliża, sprzedawcy detaliczni, hurtownicy i dystrybutorzy w niektórych państwach członkowskich nadal **nie mają jasności, w jaki sposób i kiedy otrzymają od branży tytoniowej zwrot kosztów wdrożenia i utrzymania wymaganego prawem systemu**. Nie wiedzą też, jaki wpływ na ich procesy skanowania oraz posiadane wyposażenie będą miały decyzje podjęte przez Emitenta Identyfikatorów, branżę oraz lokalne władze (dodatkowe przepisy określające krajowe wymagania dla systemu). W związku z tym organizacja **GS1 przeanalizowała wpływ wdrożenia systemu na proces skanowania** oraz na urządzenia w nim uczestniczące w handlu detalicznym i działalności dystrybucyjnej. Analizę wykonano we współpracy z detalistami, hurtownikami oraz dostawcami rozwiązań.

Wpływ rozporządzenia

Ustalono, że wpływ wdrożenia systemu do śledzenia wyrobów tytoniowych zależy od szeregu

czynników, takich jak:

- zastosowanych kodów kreskowych,
- standardu identyfikatorów danych,
- stosowanych identyfikatorów opakowań jednostkowych.

Nośniki danych – kody kreskowe

Producenci branży tytoniowej wybiorą rodzaj nośnika danych, ponieważ to oni będą je tworzyć i drukować na opakowaniach. Stowarzyszenie Digital Coding and Tracking Association (DCTA[1]) opublikowało własne „Informacje szczegółowe o kodowaniu” i jasno wyraziło swoją preferencję dla kodów kreskowych 2D:

- DataMatrix lub Dotcode dla opakowań jednostkowych
- DataMatrix dla opakowań zbiorczych.

Zakres, w jakim skanowanie kodów 2D będzie wymagane w logistyce lub w systemach kasowych, zależy od następujących czynników:

- **Rodzaj sprzedaży i miejsca w łańcuchu dostaw**

Rozporządzenie **wymaga skanowania** wyrobów tytoniowych „**od producentów do ostatniego operatora ekonomicznego przed pierwszym punktem sprzedaży detalicznej**”. Oznacza to, że sprzedawcy detaliczni sprzedający w ramach B2B będą również zaangażowani w proces poprzez systemy kasowe. Będą zobowiązani skanować produkt w momencie zakupu przez „ostatniego operatora ekonomicznego”. Niektórzy sprzedawcy detaliczni sprzedają opakowania zbiorcze w ramach B2B, jednocześnie sprzedając opakowania jednostkowe w ramach B2B. Oznacza to, że mogą być zobowiązani do skanowania kodów DataMatrix (opakowanie zbiorcze) i Dotcode lub DataMatrix (opakowanie jednostkowe) w systemie kasowym.

- **Czynności, jakim podlegają opakowania**

Rozporządzenie wykonawcze wymaga, by opakowania zbiorcze były skanowane podczas każdego istotnego zdarzenia w łańcuchu dostaw. Oznacza **konieczność skanowania podczas pakowania, wysyłki, odbioru i rozpakowania**. Niektórzy hurtownicy, detaliści i dystrybutorzy dekompletują opakowania zbiorcze i dokonują ponownej kompletacji (ang. *pick & pack*), podczas której wymagane jest również skanowanie opakowania jednostkowego. W praktyce oznacza to, że są oni zobowiązani skanować w swoich centrach dystrybucyjnych kody DataMatrix, a być może również kody Dotcode.

Jeden z większych belgijskich detalistów przeanalizował możliwość skanowania kodu Dotcode z wykorzystaniem posiadanych przez siebie urządzeń. Podobnie jak inni detaliści, aktualnie wykorzystuje on standardowe skanery, które nie są w stanie odczytać kodu Dotcode. Ten rodzaj kodu mogą skanować jedynie skanery najnowszej generacji i tylko wówczas, gdy są skonfigurowane do pracy w trybie High Density (wysoka gęstość). **Tymczasem oferta rynkowa skanerów „gotowych na Dotcode” jest znikoma.**

W związku z tym GS1 Polska zdecydowanie zaleca, aby dla opakowań jednostkowych zamiast Dotcode stosować kody DataMatrix.

- **Standard identyfikatorów danych**

Podmiotowi wydającemu identyfikatory potrzebny jest **kod UIC** (ang. *Unique Identification Code*, pol. *Niepowtarzalny Kod Identyfikacyjny*), identyfikujący go w poszczególnych państwach członkowskich. Kod UIC można uzyskać od Agencji Nadającej ISO/IEC na podstawie umowy licencyjnej. GS1 jest Agencją Nadającą ISO/IEC i może udzielić licencji na kod UIC.

Niemiecki Emitent Identyfikatorów o nazwie „Bundesdruckerei” uzyskał kod UIC od EuroData i ustanowił specyfikacje kodowania zgodnie ze Standardem Identyfikatorów Danych ANSI MH10.8.2, odmiennym od standardu Identyfikatorów Zastosowań GS1. Oba standardy określają sposób kodowania i przetwarzania danych w nośnikach danych, ale znacząco różnią się od siebie.

Standard Identyfikatorów Danych ANSI MH10.8.2 **jest standardem prawnie zastrzeżonym**, w ograniczonym stopniu stosowanym w USA, i **zupełnie nieużywanym w Europie. W europejskim handlu detalicznym stosowane są powszechnie Identyfikatory Zastosowań GS1.** Jeśli polski podmiot wydający identyfikatory przyjmie rozwiązanie inne niż GS1, w niekorzystny sposób wpłynie to na wszystkie procesy skanowania w dystrybucji i w systemach kasowych. Zmiana taka będzie wymagać aktualizacji oprogramowania lub nawet wdrożenia nowego oprogramowania. Dostawcy rozwiązań potwierdzili, że aktualizacja oprogramowania w całym łańcuchu dostaw jest do końca maja 2019 roku niewykonalna, a wdrożenie Standardu Identyfikatorów Danych ANSI MH10.8.2 trwać będzie w najlepszym wypadku miesiące, jeśli nie lata.

W związku z tym GS1 Polska zdecydowanie zaleca stosowanie (już wdrożonych)

Identyfikatorów Zastosowań GS1, zamiast Standardu Identyfikatorów Danych (ang. *Data Identifier Standard*).

- **Unikalne Identyfikatory opakowań**

Jeśli jednostki konsumenckie i jednostki zbiorcze są identyfikowane identyfikatorem innym niż opartym na GTIN (ang. *Global Trade Item Number*, pol. *Globalny Numer Jednostki Handlowej*), ich skanowanie będzie wymagać zastosowania obejść oraz ignorowania kodu niezawierającego GTIN. Ponadto wystąpi konieczność podwójnego skanowania, jeśli dla celów wewnętrznych (identyfikowalność lub aktualizacja stanów magazynowych) lub dla celów sprzedażowych konieczne będzie również skanowanie klasycznego kodu EAN.

W związku z tym GS1 Polska zdecydowanie zaleca korzystanie z unikalnego identyfikatora opakowania opartego na GTIN.

Należy pamiętać, że operatorzy ekonomiczni mogą zgodnie z rozporządzeniem używać kodów GTIN i SSCC także na poziomie zbiorczym. Oznacza to, że operatorzy ekonomiczni mogą stosować z Identyfikatorami Zastosowań GS1 jedynie identyfikatory zbiorcze, a nie identyfikatory opakowań jednostkowych.

[1] Stowarzyszenie Digital Coding and Tracking Association, reprezentujące British American Tobacco, Imperial Tobacco, Japan Tobacco International i Philip Morris International.